

N:o 33.

Af herr **Malmborg**, om rätt för ägare till kronolotshemman att verkställa afsöndring från hemmanet.

Egnahemsfrågan har af såväl regering och Riksdag som den stora allmänheten i vårt land omfattats med allt större intresse. Alla torde vara ense därom, att egna hem åt så många som möjligt af vårt lands inbyggare är ett af de viktigaste villkoren för vårt folks trefnad och andliga såväl som ekonomiska framåtskridande. Också har man sökt befrämja denna sak, bland annat genom att i största möjliga utsträckning bereda tillfälle till afsöndringar från såväl enskildes som kronans egendomar, nu senast genom den förra året antagna ecklesiastiska boställsordningen, enligt hvilken vissa prästerliga boställen få styckas till egnahemstomter. En fortsättning på denna väg synes vara på det högsta att rekommendera. Bland de s. k. kronolotshemmanen finnas många, som äro för afsöndring till egnahemslägenheter synnerligen lämpliga. Men härvidlag ställer sig lagstiftningen hindrande, i det att genom det kungl. brefvet af den 19 augusti 1823 är stagadt, att dessa hemman ej få klyfvas eller mindre delar och tillhörigheter därifrån afsöndras. Då med dessa hemman följer lotsningsskyldighet; är det klart, att ofvannämnda bestämmelse tillkommit för att förhindra, att hemmanets värde så skulle sjunka, att det ej kunde bära lotsningsskyldigheten. Då emellertid dessa i regel välbelägna hemman, hvilka sedan den långa tid tillbaka, då desamma genom skatteköp förvärfvades, i värde flerdubblats, torde numera ej den ringaste risk förefinnas att i någon mån ändra dessa alltför stränga villkor. För andra i enskild ägo varande eller under stadgad åborätt upplåtna jordegendomar är genom lagen den 27 juni 1896 tillåtet att fränskilja och försälja intill en femtedel af ägovidden, och denna rätt är i en del fall, såsom då det gällde afsöndring till egnahemslägenheter i vissa län, utsträckt utöfver en femtedel af ägovidden.

Det synes mig både lämpligt och rimligt, att det beträffande kronolotshemman gjordes samma bestämmelse i afseende å rätten att afsöndra, nämligen att äfven härvidlag tilläts att frånskilja och försälja intill en femtedel af ägovidden, dock med bibehållande af samma lotsningsskyldighet för stamhemmanet. En sådan ändring skulle, utan att medföra någon risk med afseende på lotsningsskyldigheten, befrämja den betydelsefulla egnahemsfrågan, då dessa hemman i regel äro belägna vid hamnplatser och större samhällen, där efterfrågan på egnahemslägenheter är särskildt stor.

På grund af hvad jag anført, får jag därför vördsamt hemställa,

att Riksdagen ville för sin del besluta sådan ändring i gällande författningar, att kronolotshemman tillkomme rätten att afsöndra intill en femtedel af ägovidden, med bibehållande af samma skyldighet för stamhemmanet, som förut ålåg detsamma.

Stockholm den 24 januari 1911.

Klas Malmberg.
